

УДК 811.111'42

**НЕСТАНДАРТНА РЕАКЦІЯ АДРЕСАТА У КООПЕРАТИВНО
СПРЯМОВАНОМУ ПОБУТОВОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ***Світлана Євгеніївна Белова (м. Харків)**ustimenko999@rambler.ru*

старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(Міністерство освіти і науки України)
61002, м. Харків, вулиця Фрунзе, 21

У статті розглядаються прагматичні чинники нестандартних комунікативних ситуацій з порушенням кореляції «питання – пряма відповідь» у побутовому (матримоніальному та парентальному) кооперативно спрямованому дискурсі. Виявлено комунікативні тактики, які сприяють реалізації стратегії уникання прямої відповіді у кооперативно спрямованому англомовному побутовому дискурсі. Досліджено вербальні та невербальні засоби реалізації комунікативних інтенцій адресата при наданні непрямой відповіді. Робиться висновок про те, що для кооперативно спрямованого матримоніального дискурсу уникання прямої відповіді є формою вербального спілкування подружжя, що зорієнтоване на інтимізацію стосунків. Основними респонсивними тактиками кооперативної поведінки адресата при униканні прямої відповіді є тактика прийняття провини на себе, уточнення пропозиції, заспокоєння, емоційної підтримки і тактика м'якого умовляння. Особлива увага фокусується на аналізі прагматичної специфіки мовленнєвого впливу у кооперативно спрямованій комунікації англомовного парентального дискурсу. Для стратегії уникання прямої відповіді в умовах кооперативно спрямованої комунікації парентального дискурсу характерним є право батьків корегувати мислення та думки дитини у відповідності з власними уявленнями та судженнями. Виявлено, що у парентальному дискурсі стратегія уникання прямої відповіді в умовах кооперативно спрямованої комунікації реалізується тактиками переконання, навчання дитини моральним цінностям та заперечення пропозиції квеситивного мовленнєвого акту.

Ключові слова: адресат, комунікативна тактика, кооперативна комунікація, пряма відповідь, побутовий дискурс.

© Белова С. Є. [Белова С. Е.] *ustimenko999@rambler.ru*

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
(Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

НЕСТАНДАРТНАЯ РЕАКЦИЯ АДРЕСАТА В КООПЕРАТИВНО НАПРАВЛЕННОМ БЫТОВОМ ДИАЛОГИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Светлана Евгеньевна Белова (г. Харьков, Украина)

ustimenko999@rambler.ru

старший преподаватель кафедры делового иностранного языка и перевода
Национального технического университета «Харьковский политехнический институт»
(Министерство образования и науки Украины)
61002, г. Харьков, улица Фрунзе, 21

В статье рассматриваются прагматические факторы нестандартных коммуникативных ситуаций с нарушением корреляции «вопрос – прямой ответ» в матримониальном и парентальном дискурсах кооперативно направленного характера. Обнаружены коммуникативные тактики, которые способствуют реализации стратегии ухода от прямого ответа в кооперативно направленном англоязычном бытовом дискурсе. Исследованы вербальные и невербальные средства реализации коммуникативных интенций адресата при предоставлении непрямого ответа. Делается вывод о том, что для кооперативно направленного матримониального дискурса избегание предоставления прямого ответа является формой вербального общения супругов, которое сориентировано на интимизацию отношений. Основными респонсивными тактиками кооперативного поведения адресата при избежании прямого ответа является тактика принятия вины на себя, уточнение пропозиции, успокоения, эмоциональной поддержки и тактика мягкого уговаривания. Особенное внимание фокусируется на анализе прагматической специфики речевого влияния в кооперативно направленной коммуникации англоязычного парентального дискурса. Для стратегии избегания прямого ответа в условиях кооперативно направленной коммуникации парентального дискурса характерным является право родителей корректировать мышление и мысли ребенка в соответствии с собственными представлениями и суждениями. Выявлено, что в бытовом парентальном дискурсе стратегия избегания прямого ответа в условиях кооперативно направленной коммуникации реализуется тактиками убеждения, поучения ребенка моральным ценностям и отрицание пропозиции квеситивного речевого акта.

Ключевые слова: адресат, бытовой дискурс, коммуникативная тактика, кооперативная коммуникация, не прямой ответ.

AN ADDRESSEE'S NON-STANDARD REACTION IN THE COOPERATIVE
EVERYDAY DIALOGICAL DISCOURSE*Svitlana Y. Bielova (Kharkiv, Ukraine)*
ustimenko999@rambler.rua senior lecturer, Department of Business Foreign Language and Translation,
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
21 Frunze Street, Kharkiv, Ukraine, 61002

This article deals with the pragmatic factors of non-standard communicative situations with the violation of the "question – direct answer" correlation in the everyday (matrimonial and parental) discourse of cooperative nature. The paper analyzes the communicative tactics which promote the realization of the strategy of avoiding a direct answer in the cooperative English everyday discourse. Verbal and non-verbal components of communication which realize an addressee's communicative intentions while giving an indirect answer are investigated. The conclusion is that the avoidance of giving a direct answer is the form of spouses' verbal communication which is oriented on the intimisation of relationships in the cooperative type of matrimonial discourse. The main responsive tactics of an addressee's cooperative behaviour while avoiding a direct answer is the tactics of taking the blame upon oneself, specifying the proposition, calming, emotional support and the tactics of mild coaxing. Special attention is focused on the analysis of the pragmatic specifics of speech influence in the cooperative type of English parental discourse. The parents' right to correct a child's way of thinking and thoughts in accordance with their own ideas and opinions is typical for cooperative parental discourse. The paper finds out that in the parental discourse the strategy of avoiding a direct answer is realized by the tactics of persuasion, teaching moral values and the negation of the propositional content of a quesitive speech act.

Key words: addressee, communicative tactics, cooperative communication, everyday discourse, indirect answer.

Вступ

Однією з найважливіших проблем сучасної лінгвістики виступає дослідження ефективної комунікативно-мовленнєвої діяльності людей, орієнтоване на їхнє діалогічне взаєморозуміння у співвідношенні з параметрами мовлення, комунікативною ситуацією, соціальними ролями та комунікативними інтенціями мовців. Ключовим різновидом комунікативно-мовленнєвої діяльності,

© Белова С. Є. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
(Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом
дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

що лежить в основі розвитку людства, виступає питально-респонсивний діалогічний комплекс, що є базисною інтерактивною структурою між комунікантами [1; 3; 11; 14; 20; 21; 23], адже комунікативні здібності мовця виявляються передусім через відповіді на питання незалежно від того, чи відбувається бесіда в офіційній чи неофіційній атмосфері, чи є вона асиметричною чи симетричною, бесідою у колі знайомих, друзів тощо. В іншому випадку процес комунікації втрачає свій сенс. Питання та відповіді є невід'ємною частиною мовленнєвого спілкування, під яким ми, за О. С. Іссерс, розуміємо «цілеспрямовану активність людей, яка дозволяє їм організувати співпрацю» [8, с. 56]. Питально-респонсивні діалогічні комплекси (або питально-респонсивні відповідності [12, с. 50]) є необхідною ланкою в мисленні і спілкуванні людей, вони є логіко-мовленнєвим утворенням, що виконує дві найважливіші функції: по-перше, в ньому знаходить фіксацію і вираження процес розвитку наших знань про зовнішній світ (пізнавальна функція) і, по-друге, за допомогою питань і відповідей здійснюється цілеспрямована передача знань і уявлень від однієї людини до іншої (комунікативна функція) [13].

Основним комунікативним принципом дискурсивного діалогічного обміну «питання – відповідь» вважається інформативність відповіді, а саме надання прямої відповіді на запитання. Надання повної інформативної відповіді не завжди є прийнятним та вигідним для адресата, саме тому у ході питально-респонсивного обміну адресат може порушити когерентну послідовність семантично та прагматично релевантних висловлювань дискурсивного діалогічного обміну «питання – пряма відповідь» у тому чи іншому типі дискурсу, реалізуючи власні комунікативні інтенції свідомо приховати, викривити, подати неправдиву інформацію за рахунок вербальних та невербальних компонентів комунікації. Таким чином, виникає нестандартна комунікативна ситуація, яку ми визначаємо як адресантно-адресатну взаємодію з порушенням кореляції «питання – пряма відповідь», тобто репліка-реакція адресата не є вичерпною прямою відповіддю на запит адресанта і актуалізується у мовленні за рахунок вербальних та невербальних компонентів комунікації.

Актуальність дослідження визначається спрямованістю дослідницького поля сучасної антропозорієнтованої лінгвістики на вивчення мовної особистості адресата як суб'єкта певного типу дискурсу, його компетенції в певній комунікативній ситуації та на виявлення впливу особистісно-орієнтованих характеристик комунікантів на процес міжособистісної інтеракції.

Об'єктом дослідження є нестандартна респонсивна реакція адресата у

(Problems of pragmalinguistics)

An addressee's non-standard reaction in the cooperative everyday dialogical discourse (in Ukrainian) [Nestandardna reakcija adresata u kooperatyvno sprjamovanomu pobutovomu dialogichnomu dyskursi]

© Bielova S. Y. [Bjelova S. Je.] ustimenko999@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://philology.knu.ua/node/318>

кооперативно спрямованому англомовному побутовому дискурсі (матримоніальному та парентальному), а саме непрямі відповіді адресата на запит адресанта.

Предметом дослідження виступають засоби актуалізації нестандартної респонсивної реакції адресата у кооперативно спрямованому англомовному побутовому дискурсі та комунікативні тактики, які сприяють реалізації стратегії уникання прямої відповіді.

Отже, **метою дослідження** є здійснення прагмалінгвістичного аналізу засобів актуалізації непрямої респонсивної реакції адресата на квеситивний мовленнєвий акт в англомовному побутовому дискурсі та інтерпретація комунікативних інтенцій мовців у руслі кооперативного спілкування в англомовному побутовому дискурсі.

Матеріалом дослідження слугували діалогічні дискурсивні фрагменти, що містять непряму відповідь на запитання, виокремлені методом суцільної вибірки із текстів сучасної англомовної художньої літератури та скриптів художніх фільмів.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось із використанням методів теоретичного узагальнення та зіставного аналізу. Серед спеціальних лінгвістичних методів було використано *метод дискурс-аналізу* для вивчення закономірностей нестандартних комунікативних ситуацій в англомовному побутовому дискурсі у межах дискурсивного діалогічного обміну «питання – непряма відповідь» та *метод інтеннт-аналізу* для виявлення комунікативних інтенцій адресата при уникненні надання прямої відповіді на запитання, адже мовленнєва поведінка особистості в соціумі є завжди інтенціонально спрямованою. *Контекстно-ситуативний метод* слугував для дослідження антропологічних ознак непрямої відповіді; *актомовленнєвий* сприяв визначенню місця непрямих реплік-реакцій в різних таксономіях мовленнєвих актів і дослідженню стратегій та тактик комунікантів. *Метод системно-функціонального аналізу* став інструментом дослідження вербальних одиниць у їх взаємодії з невербальними в досліджуваних комунікативних ситуаціях.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що у ньому вперше представлено результати лінгвістичного аналізу прагматичних чинників порушення дискурсивного діалогічного обміну «питання – пряма відповідь» у побутовому дискурсі; виявлено дискурсивну специфіку взаємодії вербальних і невербальних компонентів комунікації при реалізації стратегії уникання прямої відповіді у побутовому дискурсі; виокремлено комунікативні тактики при

© Белова С. Є. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
(Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом
дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

реалізації стратегії уникання прямої відповіді в умовах кооперативно спрямованої комунікації побутового (матримоніального та парентального) типу дискурсу.

Основний зміст

Побутовий діалогічний дискурс, який представляє собою «відображення лінгвістичних, психологічних та соціальних явищ» [6], є середовищем актуалізації стереотипів, у якому стереотипними стають спільні теми, до яких неодноразово звертаються комуніканти [5]. Спираючись на думку Корольова І. Р. про те, що «кооперативна комунікативна ситуація – це типова комунікативна ситуація, що повторюється й характеризується використанням стандартних мовленнєвих засобів, в якій комуніканти мають однакове уявлення про комунікативні цілі один одного або про взаємний розподіл комунікативних ролей, і між ними встановлюються партнерські відносини» [10, с. 287], визначаємо, що однією з основних характеристик кооперативної мовленнєвої діяльності у побутовому дискурсі є некатегоричність, яка забезпечує неконфліктну інтеракцію і виявляється істотною передумовою ефективною мовленнєвою взаємодією.

Успішна організація матримоніального діалогічного дискурсу призводить до створення гармонійної комунікації, яка виявляється у досягненні й збереженні контакту з партнером з метою покращення міжособистісних стосунків через готовність до міжособистісного спілкування і співпраці, підтримку, відповідальність і взяття на себе серйозних зобов'язань, умінні розв'язувати конфлікти конструктивним способом і здатність до саморегуляції власної психіки і мовленнєвої поведінки. Стратегія співпраці у матримоніальному дискурсі реалізується за рахунок підтримки постійного комунікативного контакту, як з метою інформаційно-впливового спілкування, так і для метакомунікативного спілкування (вираження позитивної оцінки партнеру) і виявляється у згоді з чоловіком (дружиною) та бажанні уникнути конфлікту [7, с. 5]. Як наголошують І. Н. Горелов та К. Ф. Седов, однією із специфічних рис сімейної комунікації є її кооперативність, спрямованість на партнера з урахуванням особистих позицій [4]. Незважаючи на те, що для комунікації подружжя характерні чисельні комунікативні ситуації як кооперативної, так і конфліктної спрямованості, саме загальна спрямованість на кооперацію є визначальною для гармонізації внутрішньосімейних стосунків.

Комунікативна ситуація вибачення виникає як результат попередніх дій мовця, які образили адресата. Конвенціональна природа вибачення має

(Problems of pragmalinguistics)

An addressee's non-standard reaction in the cooperative everyday dialogical discourse (in Ukrainian) [Nestandardna reakcija adresata u kooperatyvno sprjamovanomu pobutovomu dialogichnomu dyskursi]

© Bielova S. Y. [Bjelova S. Je.] ustimenko999@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
 [ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

психологічне підґрунтя, що відображає суб'єктивний фактор вибачення – почуття провини й сорому, та зумовлює здійснення мовленнєвого акту – спонування до вибачення для досягнення психологічної гармонії у спілкуванні [2, с. 6]. Взаємодія мовця й адресата відбувається у межах певного формального чи неформального контексту, представленого такими компонентами як час, місце та обставини спілкування. Аналіз фактичного матеріалу свідчить про те, що за обсягом висловлення вибачення може збігатися з реченням або включати декілька речень, якщо мовець, відчуваючи свою провину, намагається максимально вплинути на адресата та отримати від нього відповідь про пробачення, щоб відновити дружні стосунки з ним. При цьому мовець або констатує факт своєї провини, вважаючи, що це є достатньою підставою для того, щоб адресат його вибачив, чи пояснює причини свого вчинку. У разі непогодження з положенням справ та відчуттям своєї власної провини адресат замість прямої відповіді на запит вибачити адресанта звинувачує себе з метою заспокоєння співрозмовника, реалізуючи тактику прийняття провини на себе:

“Tommy, I’m sorry. I started that argument – it was my fault. Will you forgive me?” She pictured him in the king-size bed, perhaps propped up on one elbow, his hair falling over his forehead. Her heart contracted.

“I was pushing too hard. I shouldn’t have,” he said.

“It’s just that I’ve only been here a few weeks, and it’s all happened so fast. I don’t know what’s right.”

“I’ve been trying my best not to rush you, but I’m so afraid of losing you a second time” [24, с. 186].

Уникання прямої відповіді на прохання адресанта-жінки вибачити їх трактується як переймання адресатом провини на себе, виправдання свого малефактивного вчинку (*I was pushing too hard*) та визнання її невинності, що інтенсифікується модальним дієсловом “*should*” у заперечній формі (*I shouldn’t have*).

Питання адресанта можуть виявитися несподіваними для адресата, у такому разі замість негайної прямої відповіді він реалізує тактику уточнення пропозиції з іллокутивною метою достовіритися у правдивості почутого:

“How would you feel about us getting remarried?” I asked. “So that we have a wedding day you can remember.”

He looked startled at first, and then he said, “Was that what you were hinting about the other day? Are you serious?”

I nodded. “Perhaps we could look into it and see what we can do.”

© Белова С. С. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом
 дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

“Yes”, he said thoughtfully. “I’d like that” [25, c. 251].

У суміжній парі представлена інтеракція чоловіка та дружини. Чоловік переживає тяжкі часи свого життя, так як він попав в аварію та зараз прикований до інвалідного крісла. Дружина бажає зробити щось приємне для нього та цікавиться у нього про його відношення до факту їхнього повторного одруження (*How would you feel about us getting remarried?*). Вираз обличчя адресата (*He looked startled at first*) як невербальний компонент свідчить про неочікуваність пропозиції адресанта. Чоловік не наважується надати пряму відповідь та перепитує дружину про серйозність її намірів (*Was that what you were hinting about the other day? Are you serious?*). Відповідаючи на питання чоловіка, дружина поєднує кінесичний комунікативний компонент (*nodded*) із вербальною складовою (*Perhaps we could look into it and see what we can do*). Тільки почувши про те, що дружина дійсно бажає організувати їхнє весілля вдруге, чоловік прямо відповідає на її репліку-стимул (*Yes, I’d like that*).

Іншою тактикою при реалізації стратегії уникання прямої відповіді, що сприяє гармонізації стосунків у колі родини між подружжям, є тактика заспокоєння, яке має місце у комунікативній ситуації хвилювання, розчарування та пригніченості:

JENNY: How could this happen? What’d I do wrong?

JOHN: You didn’t do anything...

JENNY: I must have. Otherwise, how could I lose it?

JOHN: Jenny, it’s not something you have any control over. It’s like the doctor said, it just happens...

JENNY: Not to me... I did something wrong. I know it... I did something wrong. I’m sorry, John...

JOHN: Don’t say that...

JENNY: But I am...I’m sorry...

JOHN: I don’t need sorry. You didn’t do anything! [26].

Із контексту відомо, що ультразвукове дослідження показало, що у дитини відсутнє серцебиття і дружина Дженні звинувачує себе в цьому. Вона питає чоловіка про те, що спровокувало такий стан і що вона зробила неправильно. Респонсивні репліки чоловіка набувають іллокутивної сили заспокоєння дружини за допомогою заперечного речення (*You didn’t do anything; it’s not something you have any control over*) і висловлювань раціональної аргументації (*it’s not something you have any control over. It’s like the doctor said, it just happens*).

Респонсивною тактикою кооперативної поведінки адресата при униканні

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

прямої відповіді є тактика емоційної підтримки адресата. Вона є реакцією на емоційний стан партнера та спрямована на його покращення. Емоційна підтримка може мати характер підбадьорювання та утішання:

JENNY: Maybe it's time for a change.

JOHN: I'm forty, Jen. Seems kinda late for that.

JENNY: Not so late.

She stands up in the dark, lifts her dress over her head.

JOHN: What're you doing?

JENNY: We're not old, John. We can still surprise ourselves.

He sits there stunned as she now dives into the pool. She surfaces and smiles at him.

JENNY: Hey. You want your other birthday present or not?

John can't get out of his clothes fast enough. He leaps the pool and swims over to her, kisses her.

JENNY: We're not old.

And then we hear another splash [26].

Комунікативна ситуація розгортається між чоловіком та дружиною при обговоренні проблем, які виникли у чоловіка на роботі. Дружина відчуває, що її чоловік переживає кризу середнього віку та незадоволений своєю роботою. Попри поради дружини змінити місце роботи, чоловік не вірить у власні сили, посилаючись на свій вік. Респонсивна тактика емоційної підтримки містить оцінне висловлення (*We're not old, John*), що інтенсифікується запереченою часткою *not*, та другий респонсивний хід містить модальне дієслово *can* зі значенням ймовірності, спроможності або можливості зробити щось. Подальший розвиток подій дозволяє зробити висновок про успішність використання тактики емоційної підтримки: чоловік приєднується до дружини у басейні та цілує її. Дружині вдається вплинути на емоційний стан чоловіка та відволікти його від сумних думок.

Нестандартна комунікативна ситуація може спостерігатися у випадках неоднакового ставлення комунікантів до певної події. У такому разі комунікант може реалізувати свої інтенції за допомогою тактики м'якого умовляння:

She looks at the gate ... the last few passengers are boarding, then back into Jack's eyes.

KATE: Don't go, Jack...

JACK: You mean don't go at all? What about my internship?

© Белова С. Є. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом
 дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

KATE: Believe me, I know what an incredible opportunity this is for you ...

JACK: For us, Kate.

KATE: Right, for us. But ... I'm afraid that if you get on that plane ... [27].

Контекстом цього прикладу слугує ситуація, в якій чоловік збирається полетіти до іншої країни з метою пройти стажування у великій компанії. Його дружина не надає прямої вичерпної відповіді щодо причини своєї незгоди з рішенням чоловіка. Респонсивна репліка демонструє повагу дружини до чоловіка та розуміння важливості цієї поїздки, тим самим адресат готує адресанта до сприйняття істинної причини її хвилювань. Для цього адресат застосовує імперативну конструкцію (*Believe me*) та дескриптивно-оцінний прикметник (*incredible*).

Парентальний дискурс є особистісно-орієнтованою комунікативною взаємодією, яка відбувається в сімейно-побутовій сфері спілкування, де учасники комунікації – батьки й діти – реалізують свої асиметричні статусні ролі [9; 15, с. 212–214].

У парентальному дискурсі ініціаторами кооперативного спілкування здебільшого виступають батьки. Вибір кооперативних тактик спілкування зумовлений прагненням батьків установити з дітьми дружні, довірливі стосунки, створити когнітивний, аксіологічний, соціальний асонанс щодо родинних та суспільно-побутових цінностей з метою запобігти конфліктним ситуаціям між батьками і дітьми в родині та між дітьми і суспільством у цілому, що могли б виникнути через зіткнення світоглядних позицій дітей і батьків та їхніх уявлень про життєві цінності [16].

Випадки реалізації адресатом (батьки) стратегії уникання прямої відповіді зумовлені його пошуком спільної мови зі співрозмовником (діти) через добір відповідних комунікативної ситуації мовних засобів, вибору дружньої тональності спілкування та формування сприятливої атмосфери комунікації. Саме в родині дитина отримує перший досвід того, як вербальна комунікація може впливати на міжособистісні стосунки. Діти навчаються тому, як за допомогою мовлення можна переконувати, приховувати реальні інтенції, здійснювати контроль з метою підтримування гармонійних стосунків. Батькам треба бути терплячими до дивних ідей дітей, треба поважати цікавість та намагатися відповідати на всі запитання дітей.

Прагматична специфіка мовленнєвого впливу в англомовному парентальному дискурсі зумовлює право батьків як суб'єктів впливу корегувати мислення та думки дитини у відповідності з власними уявленнями та

(Problems of pragmalinguistics)

An addressee's non-standard reaction in the cooperative everyday dialogical discourse (in Ukrainian) [Nestandardna reakcija adresata u kooperatyvno sprjamovanomu pobutovomu dialogichnomu dyskursi]

© Bielova S. Y. [Bjelova S. Je.] ustimenko999@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
 [ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

судженнями, тобто надати своїм висловлюванням персуазивності. Питально-респонсивний обмін між батьками та дітьми є дуже важливою складовою мовленнєвої інтеракції, адже за допомогою відповідей батьки надають мовленнєвий вплив, котрий є доміантною інтенцією персуазивної комунікації, особливої форми ментально-мовленнєвої взаємодії індивідів, яка склалася історично й закріпилася в суспільній та комунікативній практиці [23, с. 32]. У побутовому парентальному дискурсі персуазивна іллокутивна функція реалізується тактикою переконання, що спрямована на емоційно-дидактичний вплив на дитину, на коректування її поведінки та думок, запевнянні у протилежній точці зору, і виражається за допомогою таких дискурсивних маркерів, як заперечні прислівники (*never, nowhere, rarely, hardly*):

ANNABELLE: (a beat) What happens when he loves Rachel more than us?

JACKIE: That will never happen.

ANNABELLE: Never say never you always say that. I'll bet daddy's mad at me now.

JACKIE: Seven of clubs. Nobody's mad we just want to talk about it.

ANNABELLE: I'm gonna call him.

JACKIE: Annabelle, daddy and I will always be there. That's one time always is always. You can call him after dinner but ... [30].

Ініціююче висловлення орієнтоване на запит інформації щодо почуттів батька до іншої жінки. Іллокутивна мета адресата при униканні прямої відповіді на запитання полягає у донесенні до доньки твердження, що для батька вона з братом завжди буде на першому місці.

Саме в сім'ї дитина засвоює такі загальнолюдські поняття, як добро і зло, корисне і шкідливе, тобто її морально-етичні принципи на яких споконвіку ґрунтується педагогічний досвід народу. Уникання прямої відповіді на запитання дітей-підлітків сприяє реалізації морально-дидактичного впливу в англomовному парентальному дискурсі, що реалізується тактикою повчання дитини моральним цінностям:

"Daddy, are we poor?"

"No, we're not poor. You know that."

"But we're not rich, are we?"

"You don't have to be one or the other, you can be in between, like most of us are round there."

"Will we ever be rich?"

"We'll be all right. What's this worry about money?"

© Белова С. Є. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом
 дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

*“We’re going to need it to buy our house.” Her face was very determined.
 “But we have our house, silly old thing, this is our house,” he indicated the pub
 and the whitewashed walls of the house with a wave of his hand.
 “Not here, our house across in Fernscourt. You know where they have the
 diggers. They’re clearing it for someone to live there, some American, he’ll live
 there unless we can buy it.”
 “Now, now, Dara,” John began soothingly.
 But she was on her feet full of anger and wouldn’t be soothed.
 “It’s our house, Michael’s and mine, and everyone’s.”
 John sighed [28, c. 53–54].*

Розмовляючи з донькою, батько-адресат на питання про їх матеріальне становище (*But we’re not rich, are we?*) замість прямої відповіді, чи є вони бідними, пояснює, що важливим є дотримуватися золоті середини (*You don’t have to be one or the other, you can be in between, like most of us are round there*). Іллокутивна мета адресата полягає у позитивному налаштуванні дитини на майбутнє (*We’ll be all right*).

Здійснюючи родинне виховання, батьки створюють умови для повноцінного становлення та розвитку особистості, забезпечують дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, формують емоційну атмосферу та емоційний стан дитини. Нестандартні комунікативні ситуації виникають у випадках, коли адресату необхідно негайно вплинути на світобачення ситуації адресантом. Таким чином реалізується тактика заперечення пропозиції квеситивного мовленнєвого акту:

“Did Mom leave because of me?”

“Don’t... Don’t even think something like that. Mom left because of Mom. And you didn’t have anything to do with that, okay?”

“Okay. You’re a good papa”.

“All right, go to sleep” [29].

У наведеному фрагменті діалогічної взаємодії батько-адресат втілює прагматичний намір переконати сина у тому, що він не є причиною ухода матері з родини. Він реалізує свій намір імперативною конструкцією (*Don’t... Don’t even think something like that*), а мовленнєвий вплив інтенсифікується синтаксичною конструкцією (*And you didn’t have anything to do with that, okay?*) і надає висловленню додаткової персуазивності. Перлокутивний ефект респонсивної репліки виявляється успішним, адже адресант проявляє довіру словам батька і хвалить його, використовуючи позитивно-оцінну лексему *good* (*You’re a good papa*).

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Висновки

Таким чином, прагматична специфіка мовленнєвого впливу в кооперативно спрямованій комунікації англомовного парентального дискурсу зумовлює право батьків як суб'єктів впливу корегувати мислення та думки дитини у відповідності з власними уявленнями та судженнями, тобто надавати своїм висловлюванням персуазивності. У побутовому парентальному дискурсі персуазивна іллокутивна функція стратегії уникання прямої відповіді в умовах кооперативно спрямованої комунікації реалізується тактиками переконання, повчання дитини моральним цінностям, заперечення пропозиції квеситивного мовленнєвого акту. Для кооперативно спрямованого матримоніального дискурсу уникання надання прямої відповіді є формою вербального спілкування подружжя, що зорієнтоване на інтимізацію матримоніальних стосунків. Основними респонсивними тактиками кооперативної поведінки адресата при униканні прямої відповіді є тактика прийняття провини на себе, уточнення пропозиції, заспокоєння, емоційної підтримки і тактика м'якого умовляння.

Перспективи подальших наукових розвідок

У перспективі подальших досліджень вбачаємо аналіз дискурсивної поведінки адресанта після реалізації адресатом стратегії уникання прямої відповіді в етнокультурному та гендерному аспектах в нестандартних комунікативних ситуаціях різних типів дискурсу, враховуючи прагматичні особливості взаємодії вербальних та невербальних компонентів комунікації.

Література

1. *Бобошко Т. М.* Оцінні респонсивні висловлення в сучасній англійській мові: комунікативно-прагматичні та функціональні характеристики (на матеріалі американських і британських художніх творів початку ХХІ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Т. М. Бобошко. – К., 2015. – 19 с.
2. *Буренко Т. М.* Когнітивно-прагматичні характеристики мовленнєвого акту вибачення в англомовному дискурсі ХVІ – ХХІ століть: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Т. М. Буренко; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2008. – 20 с.
3. *Висоцька Г. В.* Функціонально-адаптивна система питання – відповідь у англомовному розмовному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Г. А. Висоцька. – Х., 2004. – 20 с.
4. *Горелов И. Н.* Основы психолінгвистики: [учебн. пособие] / И. Н. Горелов, К. Ф. Седов. – М.: Лабиринт, 2005. – 320 с.
5. *Грибок О. М.* Об'єктивація лінгвокультурних стереотипів у німецькомовному побутовому дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол.

© Белова С. С. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

- наук : 10.02.04 «Германські мови» / О. М. Грибок. – Х., 2014. – 21 с.
6. *Дворянцева В. В.* Лингвопрагматические особенности бытового диалогического дискурса (на примере русского и английского языков) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / В. В. Дворянцева. – Краснодар, 2013. – 174 с.
 7. *Зимич Є. В.* Структурно-семантичні і прагматичні особливості маритального діалогічного дискурсу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Є. В. Зимич; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – 20 с.
 8. *Иссерс О. С.* Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. – [5-е изд.] – М. : ЛКИ, 2008. – 288 с.
 9. *Козлова В. В.* Реалізація виховного впливу в англomовному парентальному дискурсі : структурно-семантичний та прагматичний аспекти : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / В. В. Козлова. – Харків, 2012. – 219 с.
 10. *Корольов І. Р.* Різномовні кооперативні комунікативні ситуації як об'єкт лінгвістичних досліджень / І. Р. Корольов // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2010. – Вип. 8. – С. 285–291.
 11. *Лук'янець М. Г.* Респонсивні стратегії і тактики в сучасному англomовному діалогічному дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / М. Г. Лук'янець. – К., 2016. – 196 с.
 12. *Падучева Е. В.* О логическом анализе семантики вопроса / Е. В. Падучева // Логический анализ естественного языка. – 1982. – С. 50–53.
 13. *Рыжов С. А.* Функционально-семантические свойства интеррогативных реплик в динамической модели диалога : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / С. А. Рыжов. – Тверь, 2003. – 177 с.
 14. *Соколова Н. Ю.* Лингвокультурологические основы функционирования номинаций вопроса и ответа в английском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Н. Ю. Соколова. – СПб., 2016. – 193 с.
 15. *Солощук Л. В.* Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : [монографія] / Л. В. Солощук. – Харків : Константа, 2006. – 300 с.
 16. *Солощук Л. В.* Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англomовному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Л. В. Солощук ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – 37 с.
 17. *Стрельченко Н. С.* Функціонування питань-перепитів в англomовному діалогічному дискурсі : стратегії й тактики / Н. С. Стрельченко // Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. – Серія : «Філологічні науки» (мовознавство). – 2016. – Т. 2, № 5. – С. 122–125.
 18. *Суима И. П.* Основные виды содержательного респонсива в системе респонсивных предложений / И. П. Суима // Науковий вісник ДДПУ імені

(Problems of pragmalinguistics)

An addressee's non-standard reaction in the cooperative everyday dialogical discourse (in Ukrainian) [**Nestandartna reakcija adresata u kooperativno sprjamovanomu pobutovomu dialogichnomu dyskursi**]

© Bielova S. Y. [Bjelova S. Je.] ustimenko999@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

- I. Франка. – Серія : «Філологічні науки» (мовознавство). – 2016. – Т. 2, № 5. – С. 126–129.
19. Clayman S. Answers and Evasions / S. Clayman. – Language in Society, Vol. 30 (issue 3). – Cambridge Univ. Press, 2001. – P. 403–442.
20. Coulthard M. An Introduction to Discourse Analysis / M. Coulthard. – Longman, 1985. – 216 p.
21. Freed A. F., Ehrlich S. Why Do You Ask? : The Function of Questions in Institutional Discourse / A. F. Freed, S. Ehrlich. – Oxford : Oxford University Press, 2010. – 376 p.
22. Perelman Ch. A New Rhetoric : A Treatise on Argumentation / Ch. Perelman, L. Olbrechts-Tyteca. – Notre Dame (Ind.) : Univ. of Notre Dame Press, 2000. – 566 p.
23. Tichy P. Questions, Answers, and Logic / P. Tichy. – American Philosophical Quarterly, 15. – University of Illinois Press, 1978. – P. 275–284.

Джерельна база

24. Clark A. First Love, Second Chance / Clark A. – Harlequin Books, 1995. – 304 p.
25. Parton A., Parton S. Endal / A. Parton, S. Parton. – L. : HarperCollinsPub., 2009. – 308 p.
26. Marley and Me [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imsdb.com/scripts/Marley-&-Me.html>
27. The Family Man [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dailyscript.com/scripts/familyman.html>
28. Binchy M. Firefly Summer / M. Binchy. – London : Coronet Books, 1987. – 762 p.
29. The Pursuit of Happiness [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.veryabc.cn/movie/uploads/script/thepursuitofhappyness.txt>
30. Stepmom [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awesomefilm.com/script/stepmom.html>

References

1. Boboshko T. M. *Otsinni responsyvni vyslovlennya v suchasnij anglijs'kij movi : komunikativno-pragmatychni ta funkcionalni harakterystyky (na materialy amerykans'kyh i brytans'kyh hudozhnix tvoriv pochatku XXI stolittya)* Avtoref. dys. kand. filol. nauk [Estimative Responsive Utterances in Modern English: Communicative, Pragmatic, and Functional Characteristics (in the American and British fiction of the early 21st century) Cand. philol. sci. diss. abstract]. Kyiv, 2015, 19 p.
2. Burenko T. M. *Kognityvno-pragmatychni harakterystyky movlennyevogo aktu vybachennya v angломovnomu dyskursi XVI – XXI stolit'*. Avtoref. dys. kand. filol. nauk [Cognitive-pragmatic characteristics of the speech act of apology in the English 16th – 21st century discourse. Cand. philol. sci. diss. abstract]. Kharkiv, 2008. 20 p.
3. Vysotska G.V. *Funktsionalno-adaptyvna systema pytannya – vidpovid' u angломovnomu rozmovnomu dyskursi*. Avtoref. dys. kand. filol. nauk [Functional-adaptive system “question-answer” in English spoken discourse. Cand. philol. sci. diss. abstract]. Kharkiv, 2004. 20 p.

© Белова С. С. [Белова С. С.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

4. Gorelov I. N. *Osnovy psiholingvistiki* [The basics of psycholinguistics]. Moscow, Labirint Publ., 2005. 320 p.
5. Hrybok O. M. *Ob'yektivaciya lingvokul'turnyh stereotypiv u nimets'komovnomu pobutovomu dyskursi*. Avtoref. dys. kand. filol. nauk [Objectivation of lingual-cultural stereotypes in modern German everyday discourse. Cand philol. sci. diss. abstract]. Kharkiv, 2014. 21 p.
6. Dvorjanceva V. V. *Lingvopragmaticheskie osobennosti bytovogo dialogicheskogo diskursa (na primere russkogo i anglijskogo jazykov)*. Dys. kand. filol. nauk [The linguistic and pragmatic properties of everyday dialogical discourse (on the material of Russian and English). Cand philol. sci. diss.]. Krasnodar, 2013. 174 p.
7. Zymych Ye. V. *Strukturno-semantychni i pragmatychni osoblyvosti marytal'nogo dialogichnogo diskursu*. Avtoref. dys. kand. filol. nauk [Structural, Semantic and Pragmatic Properties of Marital Dialogic Discourse. Cand philol. sci. diss. abstract]. Kharkiv, 2011. 20 p.
8. Issers O. S. *Kommunikativnye strategii i taktiki russkoj rechi* [Communicative strategies and tactics of the Russian speech]. Moscow, Izdatel'stvo LKI, 2008. 288 p.
9. Kozlova V. V. *Realizaciya vyhovnogo vplyvu v anglomovnomu parental'nomu dyskursi : strukturno-semantychnyj ta pragmatychnyj aspekty*. Dys. kand. filol. nauk [Realization of the educational impact in the English parental discourse : structural, semantic and pragmatic aspects. Cand philol. sci. diss.]. Kharkiv, 2012. 219 p.
10. Korol'ov I. R. *Riznomovni kooperatyvni komunikatyvni sytuaciyi yak obyekt lingvistychnyh doslidzhen'* [Various cooperative communicative situations as an object of linguistic research]. Suchasni doslidzhennya z inozemnoyi filologiyi. Zbirnyk naukovykh prats [Proc. of the "Modern research on foreign philology"]. Uzhgorod, TzOV «Papyrus-F», 2010, Vol. 8. pp. 285–291. (In Ukr.)
11. Lukyanets' M. G. *Responsyvni strategiyi i taktyky v suchasnomu anglomovnomu dialogichnomu dyskursi*. Dys. kand. filol. nauk [Responsive strategies and tactics in the modern English dialogical discourse. Cand philol. sci. diss.]. Kyiv, 2016. 196 p.
12. Paducheva E. V. *O logicheskom analize semantiki voprosa* [About the logical analysis of the question semantics]. *Logicheskij analiz estestvennogo jazyka* [Proc. of the "Logical analysis of natural language"]. Vil'njus, 1982. pp. 50–53. (In Russ.)
13. Ryzhov S. A. *Funkcional'no-semanticheskie svojstva interrogativnyh replik v dinamicheskoy modeli dialoga*. Diss. kand. filol. nauk [The functional and semantic features of interrogative remarks in the dynamic model of the dialogue. Cand philol. sci. diss.]. Tver', 2003. 177 p.
14. Sokolova N. Ju. *Lingvokul'turologicheskie osnovy funkcionirovanija nominacij voprosa i otveta v anglijskom jazyke*. Diss. kand. filol. nauk [The linguistic and cultural basics of the functioning of question and answer nomination. Cand philol. sci. diss.]. Sankt-Peterburg, 2016. 193 p.

(Problems of pragmalinguistics)

An addressee's non-standard reaction in the cooperative everyday dialogical discourse (in Ukrainian) [Nestandardna reakcija adresata u kooperativno sprjamovanomu pobutovomu dialogichnomu dyskursi]

© Bielova S. Y. [Bjelova S. Je.] ustimenko999@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

15. Soloshchuk L. V. *Verbal'ni i neverbal'ni komponenty komunikatsiyi v anglomovnomu dyskursi*. Monografia. [Verbal and non-verbal components of communication in English discourse. Monograph]. Kharkiv, Konstanta, 2006. 300 p. (In Ukr.)
16. Soloshchuk L. V. *Vzayemodiya verbal'nyh i neverbal'nyh komponentiv komunikatsiji u suchasnomu anglomovnomu dyskursi*. Avtoref. dys. dokt. filol. nauk [The interaction of verbal and non-verbal communication components in modern English discourse. Dr. philol. sci. diss. abstract]. Kyiv, 2009. 37 p.
17. Strel'chenko N. S. *Funkcionuvannya pytan'-perepytiv v anglomovnomu dialogichnomu dyskursi : strategiyi j taktyky* [Echo questions functioning in English conversation discourse : strategies and tactics]. Naukovyj visnyk DDPU imeni I. Franka. Seriya : «Filologichni nauky» (movoznavstvo) : Zbirnyk naukovyh prats. [Proc. of the Scientific Messenger DNPУ named after I. Franka "Philological Sciences"]. Drohobych, 2016, Vol. 2, no. 5, pp. 122–125. (In Ukr.)
18. Suima I. P. *Osnovnye vidy sodержatel'nogo responsiva v sisteme responsivnyh predlozhenij* [Main types of the informative responsive in the system of responsive sentences]. Naukovyj visnyk DDPU imeni I. Franka. Seriya : «Filologichni nauky» (movoznavstvo) : Zbirnyk naukovyh prats. [Proc. of the Scientific Messenger DNPУ named after I. Franka "Philological Sciences"]. Drohobych, 2016, Vol. 2, no. 5, pp. 126–129. (In Russ.)
19. Clayman S. *Answers and Evasions*. Language in Society. Vol. 30 (issue 3). Cambridge University Press, 2001. pp. 403–442.
20. Coulthard M. *An Introduction to Discourse Analysis*. Longman, 1985. 216 p.
21. Freed A. F., Ehrlich S. *Why Do You Ask? : The Function of Questions in Institutional Discourse*. Oxford : Oxford University Press, 2010. 376 p.
22. Perelman Ch. *A New Rhetoric : A Treatise on Argumentation*. Notre Dame (Ind.) : Univ. of Notre Dame Press, 2000. 566 p.
23. Tichy P. *Questions, Answers, and Logic*. American Philosophical Quarterly, 15. University of Illinois Press, 1978. pp. 275–284.
24. Clark A. *First Love, Second Chance*. Harlequin Books, 1995. 304 p.
25. Parton A., Parton S. *Endal*. London : HarperCollinsPublishers, 2009. 308 p.
26. *Marley and Me* [Electronical resource]. Available at : <http://www.imsdb.com/scripts/Marley-&-Me.html>
27. *The Family Man* [Electronical resource]. Available at : <http://www.dailyscript.com/scripts/familyman.html>
28. Binchy M. *Firefly Summer*. London : Coronet Books, 1987. 762 p.
29. *The Pursuit of Happiness* [Electronical resource]. Available at : http://www.veryabc.cn/movie/uploads/script/the_pursuit_of_happiness.txt
30. *Stepmom* [Electronical resource]. Available at : <http://www.awesomefilm.com/script/stepmom.html>

© Белова С. С. [Белова С. Е.] ustimenko999@rambler.ru

Нестандартна реакція адресата у кооперативно спрямованому побутовому діалогічному дискурсі
 (Українською) [Нестандартная реакция адресата в кооперативно направленном бытовом диалогическом дискурсе (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])